

misen tasolle eteneminen on siis jaksoittainen prosessi. Se on hyvä muistaa pohdittaessa jalkapallon peli- ja harjoituskausien olemusta.

– Joukkuelajissa urheilijan on hirveän vaikea lähteä nostamaan tasoansa kauden aikana, kun se pelaaminen on niin roolitettua.

Toki joukkueen edun mukaisen ”roolitettun” pelaamisen ohessa voi kehittää omaa yksilöllistä osaamistaan. Talvi kuitenkin on se kausi, jolloin futiaa Anderssonin mielestä voi pistää omat sisäiset

palikkansa täysin uusiksi ja kohota seuraavaksi kaudeksi ihan uudelle osaamisen tasolle.

Urheilu katoaa urheilusta?

Palloliiton Nuorisotoimintalinja karttaa voittamista kuin ruttoa. Lasten osallistuminen on asiakirjan mukaan se tärkeä juttu. Tammenterhot ennen muuta leikkivät, ja menestys on ”iloisia ilmeitä, ryhmään kiinnostumista ja mukana pysymistä”.

– Kaikella kunnioituksella Kaikki Pelaa -syste-

miä kohtaan, mutta kyllä meiltä on urheilu katoamassa Suomesta. Urheilumiseen liittyy aina voittaminen, sivaltaa Cristina Andersson.

Hän korostaa, että on koulutettava hyviä voittavia pelaajia ja ihmettelee, miksei voittaminen voi olla leikkissä mukana.

– Lapsella on luontainen tahto voittaa, tosi pienet haluavat voittaa. Kun he haluavat voittaa, niin sitä voittamista ei saisi ottaa pois, vaan kasvattaa siihen, mitä voittaminen on.

Cristina Andersson ky-

syy, miten ihmeessä ”isona” voi tulla voittajaksi, jos luontainen voitontahto ja voittaminen kielletään lapsena.

– Pallo- ja maalintekointoa ei saa tukahduttaa. Joukkueet tarvitsevat ratkaisijoita, maalintekijöitä, ja fanit rakastavat heitä, hän muistuttaa.

Totta kai pitää samalla opetella syöttelemisen, tilanteiden rakentelun ja yhteisten kuvioiden kehittelyn taitoja, jotka auttavat joukkuetta voittamaan.

Arvojenkin on oltava voittamiseen kasvattami-

nessa kohdallaan. Anderssonin mielestä kasvatukseen tulee pitää ohjenuoranaan kolmea urheilun arvoa.

– Ensimmäinen arvo on urheilullisuus, sportsmanship, toinen arvo fair play ja team spirit ja kolmas arvo voittaminen.

Voittamisen luontaista tahtoa ei siis pitäisi tukahduttaa, vaan antaa pienten lasten löytää niitä elementtejä, jotka johtavat voittamiseen.

– Sitten kun tullaan korkeammalle junioritasolle, voi jo ruveta ihan systemaattisesti rakenta-

maan suhdetta siihen voittamiseen.

Kaikki Pelaa -ajattelun kriitikot ovat silloin tällöin äimistelleet, miksi Suomessa on niin vaikeaa myöntää, että yhdet ovat lahjakkaita yhdessä ja toiset toisessa asiassa.

– Urheilu katoaa urheilusta juuri sen takia, että ne, joilla on palo siihen urheiluun, lahjoja, kykyjä ja voittamisen tahtoa, tasa-päistetään niiden kanssa, joilla ei oikeastaan ole niin paljon halua siihen palloon, Cristina Andersson pohtii.

Markku Lehtola

Voittaja inhoaa häviämistä

Aki Riihilahti, Laura Kalmari, Keith Armstrong. Kaksi pelaajaa, yksi valmentaja, taatusti kolme voittajaa. Futis-sanomien asiantuntijaraati, joka porautuu voittamisen ytimeen.

– V-mainen peräänantamattomuus, sopeutuminen kilpailun luonteeseen, ainainen halu voittaa ja kyky uskoa ja nousta voitton erityisesti huonojen tulosten jälkeen.

Näin sanoo Aki Riihilahti, Suomen maajoukkueen ja Crystal Palacen keskikenttäpelaaja. Voittajatyypin tunnistaa peilikuvansa.

– Pelaaja, joka haluaa, uskaltaa ja osaa kilpailla. Ei hyväksy häviötä vaihtoehtona ja on valmis tekemään työtä niin paljon kuin voittaminen vaatii. Voittajatyypin ei välttämättä kiinnosta näkyvin rooli vaan se, joka takaa voiton, Riihilahti määrittelee.

Riihilahti ei ole superlahjakas, jos lahjakkuutta mitataan liikkumisen helppoudella tai luontaisella kyvyllä kesyttää pallo.

– En ymmärrä miten voittaminen voi tuntua hyvältä, jos sitä ei saavuta sallituin keinoin”, ihmettelee Laura Kalmari.

– Riihilahti ei ole superlahjakas, jos lahjakkuutta mitataan liikkumisen helppoudella tai luontaisella kyvyllä kesyttää pallo. Ikuisena ponnistelijana ja parempaan pyrkijänä hän on taatusti maailman huippua. Riihilahti haluaa voittaa harjoituksessa jokaisen pienpelin jokaisen kaksinkamppailun.

– Minulla on pakkomielleinen intohimo voittamiseen. Itsestään ja harjoituksesta saa enemmän irti, kun kilpailee.

Intohimo asui jo pienessä Aki-pojassa.

– Silloin olin vielä pahempi. En sallinut kenenkään lopettaa mitään peliä ennen kuin olin voittanut.

”Inhoan häviämistä”

Umeå IK:n suomalaistähti Laura Kalmari on klassisella tavalla lahjakas. Hänen pelaamisensa on vai-vatonta, taidot huippuluokkaa ja askel kaunis kuin gasellilla. Voittaminen vaatii kuitenkin enemmän.

– On tehtävä myös sellaisia asioita, jotka eivät ole kivoja. Esimerkiksi fyysikkana on saatava siihen kuntoon, että jaksaa, Kal-

mari selittää.

Hän on voittanut paljon. Kalmarin vyölle on

kertynyt useita mestaruuksia, cupin voittoja ja maalikunin-gatar-titteleitä. Voittajatyypin?

– Tunnistan tyypin. Inhoan häviämistä, en voi sulattaa sitä,

on kyse sitten mistä tahansa.

Ja kuten Riihilahden tapauksessa, kilpailuviesti on asunut Kalmariensa jo pikkutyöstä lähtien.

– Muistan kun olin 5-vuotias. Meillä oli kavereiden kanssa sellainen kisa, kuka jaksaa juosta pisimpään pihaa ympäri. Toiset kyllästyivät nopeasti, mutta minä juoksin varmaan tunnin ennen kuin äiti huusi mut sisälle syömään, Kalmari nauraa.

Voittamista voi myös oppia. Kalmarin luonne on vain vahvistunut Ruotsissa. Seura voi tehdä kal-taisekseen.

– Kun jokainen joukkueessa on voittajatyypin, se tarttuu itseensä.

Taistelutahto ei yksin riitä

HJK-luotsi Keith Armstrongin ansioluettelo on kullankeltainen. Hänen valmentamansa joukkueet ovat voittaneet mestaruuksia hämmästyttävällä

prosentilla. ”Keke” on nähnyt pitkän liudan voittajatyyppejä joukkueissaan. Kaikki eivät ole samasta puusta veistettyjä.

– Valeri Popovits on voittajatyypin. Hän haluaa tehdä oikeita asioita oikeaan aikaan, ja haluaa aina voittaa. Mutta ”Vallu” näyttää voittajan luonteensa toisella tavalla kuin joku tsemppaava, puolustava pelaaja.

Armstrongin mielestä voittavassa joukkueessa pelaajien on vahvasti uskottava sovitujen tavoitteiden saavuttamiseen. Valmentajan tehtävä on saada pelaajista kaikki taidot irti.

– Ja taidoilta tarkoitin myös henkisiä taitoja. Toiset pelaajat ovat vahvempia kuin toiset, ”Keke” tietää.

Riihilahti kiteyttää näppärästi valmentajan roolin voittavan joukkueen rakentamisessa.

– Parempi valita kentälle yksitoista voittamiseen sitoutunutta pelaajaa kuin yksitoista hyvää pelaajaa.

Taistelutahtoa pidetään yhtenä tärkeimmistä voittavan joukkueen elementeistä. Armstrong kaipaa



2003 mestaruuslippikseen sonnustautunut ”Keke” tietää: hyvin pelannut häviäjä on outo käsite Britanniassa.

suomalaisille kentille lisää periksi antamattomuutta. Ikitaistelija-Riihilahden mielestä taistelutahto on ”hyvin tärkeä, mutta ei toimi yksin”.

– Joskus sen korostaminen voi sumentaa kokonaiskuvan ja vaikuttaa negatiivisesti. Voi olla älykkäämpiä tapoja voittaa, keskikenttäpelaaja sanoo.

Kun fair play ei riitä

Voittaa voi siis ainakin älykkäästi ja taistelemalla, mutta myös kieroesti. Millä keinoilla voittamista on inhimillistä tavoitella? Onko olemassa tapoja voittaa, jotka eivät kiinnosta edes intohimoisia voittajatyyppejä?

– Doping-juttuja mä en hyväksy ollenkaan. En ymmärrä miten voittaminen voi tuntua hyvältä, jos sitä ei saavuta sallituin keinoin, Laura Kalmari ihmettelee.

Aina fair play ei riitä. Saadakseen pisteitä on joskus mentävä sääntöjen rajamaille, jopa sallitun rajan yli.

– Jos vastustaja alkaa rikkoa rajoja, on pakko käyttää samoja keinoja. Erotuomarilla on oma linja, joka pelaajan on nopeasti löydettävä, Keith Armstrong näkee.

Voittamista tutkineen kasvatustieteilijän Christina Anderssonin mielestä Suomessa harjoitellaan hyvää jalkapalloa, mutta ei riittävästi voittavaa jalkapalloa.

– Eikö hyvä jalkapallo ole voittavaa jalkapalloa, brittiluotsi kysyy.

– Andersson tarkoittaa varmasti näyttävää peliä ja kikkailua, mutta hyvä jalkapallo on myös kurinalaista puolustamista, jonka kautta syntyy luovaa hyökkävää futista.

Pelaajien, valmentajien ja fanien suhde voittamiseen vaihtelee eri futis-kulttuureissa. Saarivaltakunnassa suhde on mustavalkoinen.

– Englannissa on vain voittajia ja häviäjiä, täällä ei ole olemassa käsitettä hyvin pelannut hävinnyt joukkue. Olet juuri niin hyvä kuin tulostaulu näyttää, Riihilahti pelkistää.

Kilpailu vai Kaikki Pelaa?

Kaikki Pelaa Suomessa.

Meillä juniorifutiksessa vaalitaan leikinomaisuutta, pienimmät eivät edes saa kilpailla turnausvoitosta. Mitä mieltä voittamisen ammattilaiset ovat tästä? Jos haluamme opettaa juniorimme voittamaan, pitäisikö voittamisen harjoittelu aloittaa jo pienestä pitäen?

– Ei mun mielestä. Ihan 13–14 -vuotiaaksi treenaamisen ja pelaamisen on oltava vain kivaa. Sen jälkeen nousee yksilöitä, joissa voittamisen halu on kova, Kalmari uskoo.

– En lähtisi opettamaan pieniä lapsia voittamaan, ellei joku keksi siihen hyvää keinoa.

Armstrong tarjoaisi jokaiselle jotain.

– Ei ole mitään syytä, miksi kilpa- ja Kaikki Pelaa -sarjat eivät voisi toimia rinnakkain. Asioiden pitää olla tasapainossa. Niille lapsille, joilla on halu menestyä ja kilpailla, on epäreilua, jos ne laitetaan

toisenlaiseen ympäristöön. Vaikka Riihilahti ymmärtää Kaikki Pelaa -ajattelun, hän sanoo sen sopivan itselleen kuin ”sialle otsatukka”.

– Toki yleinen hauskanpito ja leikkisyys on säilytettävä, mutta toisaalta myös urheilun kilpailupuoli on tervettä ja opettavaista kasvatusprosessia nuorille, mikä samalla valmistaa ihmistä henkisesti ja fyysisesti asettamaan itselleen päämääriä, ammattipelaaja luennoi.

Riihilahden mukaan lapsia voi jo pienestä pitäen opettaa kilpailemaan.

– Kunhan vain osataan tehdä selväksi, että voittaminen ja häviäminen ovat vain tuloksia, jotka eivät merkitse sitä, että nuori olisi ihmisenä jotenkin huonompi, parempi tai epäonnistunut.

Erkka V. Lehtola



”Pakkomielleinen intohimo voittamiseen” ajaa Aki Riihilahtea (takana) ottamaan irti enemmän treeneissään. ”Uhrina” Teemu Tainio.